ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 25ης Φεβρουαρίου 2010*

Στην υπόθεση C-381/08,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Bundesgerichtshof (Γερμανία) με απόφαση της 9ης Ιουλίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Αυγούστου 2008, στο πλαίσιο της δίκης

Car Trim GmbH

κατά

KeySafety Systems Srl,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύοντα του τετάρτου τμήματος, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász (εισηγητή), Γ. Αρέστη και T. von Danwitz, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: J. Mazák
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η KeySafety Systems Srl, εκπροσωπούμενη από τον C. von Mettenheim, Rechtsanwalt,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Lumma και τη J. Kemper,

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Smolek,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την H. Walker, επικουρούμενη από τον A. Henshaw, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τις A.-M. Rouchaud-Joët και S. Grünheid,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2009,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1, στο εξής: κανονισμός), ειδικότερα δε το ζήτημα της διακρίσεως μεταξύ των συμβάσεων «πωλήσεως εμπορευμάτων» και των συμβάσεων «παροχής υπηρεσιών», καθώς και το ζήτημα του καθορισμού του τόπου εκπληρώσεως στην περίπτωση πωλήσεως καταρτιζομένης εξ αποστάσεως.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Car Trim GmbH (στο εξής: Car Trim) και της εταιρίας KeySafety Systems Srl (στο εξής: KeySafety), σχετικά με τις εκ συμβάσεως υποχρεώσεις των μερών όσον αφορά την παράδοση εξαρτημάτων για την κατασκευή συστημάτων αερόσακων.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Ο κανονισμός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2002, αντικαθιστά, βάσει του άρθρου του 68, σημείο 1, μεταξύ όλων των κρατών μελών, εξαιρουμένου του Βασιλείου της Δανίας, τη Σύμβαση των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τις διαδοχικές συμβάσεις για την προσχώρηση σ' αυτήν των νέων κρατών μελών.

4 Κατά τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του, ο κανονισμός σκοπεί, προς το συμφέρον της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, «[στην] ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις καθώς και [στην] απλούστευση των διατυπώσεων για την ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων κρατών μελών που δεσμεύονται από τον [παρόντα] κανονισμό».

5 Με την ενδέκατη και τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού διευκρινίζεται κατά τον ακόλουθο τρόπο η σχέση μεταξύ των διαφόρων κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας και των σκοπών την επίτευξη των οποίων επιδιώκουν:

«(11) Οι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου και η δωσιδικία αυτή πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των μερών δικαιολογεί άλλο συνδετικό παράγοντα. […]

(12) Η δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να συμπληρωθεί από εναλλακτικές δωσιδικίες που θα ισχύουν λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για τη διευκόλυνση του έργου της δικαιοσύνης.»

6 Στο τμήμα 1, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικές διατάξεις», του κεφαλαίου ΙΙ του κανονισμού περιλαμβάνεται το άρθρο 2, σημείο 1, που ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

7 Το άρθρο 5 του κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2, που φέρει τον τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες», του κεφαλαίου ΙΙ, ορίζει τα εξής:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

1) α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή [επίδικη παροχή]

β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:

— εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,

— εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών

γ) το στοιχείο α΄ εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β΄».

8 Το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25 Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών (ΕΕ L 171, σ. 12), ορίζει ότι:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, λογίζονται επίσης ως συμβάσεις πωλήσεως οι συμβάσεις προμήθειας καταναλωτικών αγαθών τα οποία πρόκειται να κατασκευασθούν ή να παραχθούν.»

Το διεθνές νομικό πλαίσιο

9 Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, η οποία υπογράφηκε στη Βιέννη στις 11 Απριλίου 1980, για τις συμβάσεις διεθνούς πωλήσεως εμπορευμάτων (στο εξής: ΣΔΠΕ), τέθηκε σε ισχύ στη μεν Ιταλία την 1η Ιανουαρίου 1988, στη δε Γερμανία την 1η Ιανουαρίου1991.

10 Το τρίτο εδάφιο του προοιμίου της ΣΔΠΕ έχει ως εξής:

«[Εκτιμώντας ότι] η υιοθέτηση ομοιόμορφων κανόνων, οι οποίοι θα διέπουν τις συμβάσεις διεθνούς πώλησης [εμπορευμάτων] και θα [είναι συμβατοί] με τα [διάφορα] κοινωνικά, οικονομικά και νομικά συστήματα, θα συμβάλει στην άρση των νομικών εμποδίων στις διεθνείς συναλλαγές και θα [ευνοήσει] την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου».

11 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της ΣΔΠΕ:

«Η παρούσα Σύμβαση εφαρμόζεται σε συμβάσεις πώλησης [εμπορευμάτων] μεταξύ [συμβαλλομένων μερών εγκατεστημένων σε διαφορετικά κράτη]:

α) όταν τα κράτη αυτά είναι συμβαλλόμενα [...]».

12 Το άρθρο 3 της ΣΔΠΕ προβλέπει, όσον αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της, ότι:

«1. [Θεωρείται ότι αποτελούν πωλήσεις] οι συμβάσεις προμήθειας εμπορευμάτων που θα κατασκευασθούν ή θα παραχθούν, εκτός αν εκείνος που τα παραγγέλλει έχει την υποχρέωση να προμηθεύσει σημαντικό μέρος των υλικών που είναι αναγκαία γι` αυτήν την κατασκευή ή παραγωγή.

2. Η παρούσα Σύμβαση δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις, στις οποίες το κύριο μέρος της παροχής εκείνου που προμηθεύει [τα εμπορεύματα] συνίσταται σε παροχή εργασίας ή άλλης υπηρεσίας.»

13 Κατά το άρθρο 30 της ΣΔΠΕ, «ο πωλητής υποχρεούται, κατά τους όρους της σύμβασης πώλησης και της παρούσας Σύμβασης, να παραδώσει τα [εμπορεύματα], να εγχειρίσει τα σχετικά έγγραφα και να μεταβιβάσει την κυριότητα των [πωλουμένων]».

14 Το άρθρο 31 της ΣΔΠΕ ορίζει τα εξής:

«Αν ο πωλητής δεν υποχρεούται να παραδώσει το [εμπορεύματα] σε άλλον καθορισμένο τόπο, η υποχρέωση παράδοσης συνίσταται:

α) αν η σύμβαση πώλησης προβλέπει μεταφορά των [εμπορευμάτων], στην παράδοση των [εμπορευμάτων] στον πρώτο μεταφορέα για μεταφορά στον αγοραστή »

[…]

15 Κατά το άρθρο 6 της Συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών περί παραγραφής επί συμβάσεων διεθνούς πωλήσεως εμπορευμάτων, η οποία υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη στις 14 Ιουνίου 1974:

«1. Η παρούσα Σύμβαση δεν έχει εφαρμογή επί συμβάσεων στις οποίες το κύριο μέρος των υποχρεώσεων του πωλητή συνίσταται στην παροχή εργασίας ή άλλης υπηρεσίας.

2. Θεωρείται ότι αποτελούν πωλήσεις οι συμβάσεις προμήθειας ενσώματων κινητών αντικειμένων τα οποία πρόκειται να κατασκευασθούν ή να παραχθούν, εκτός και αν το συμβαλλόμενο μέρος που τα παραγγέλλει έχει την υποχρέωση να προμηθεύσει σημαντικό μέρος των αναγκαίων υλικών γι' αυτήν την κατασκευή ή παραγωγή.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

16 Η KeySafety, εταιρία εγκατεστημένη στην Ιταλία, προμηθεύει συστήματα αερόσακων σε Ιταλούς κατασκευαστές αυτοκινήτων, αγόρασε δε από την Car Trim εξαρτήματα που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή των συστημάτων αυτών, βάσει πέντε συμβάσεων παραδόσεως, οι οποίες συνάφθηκαν μεταξύ Ιουλίου του 2001 και Δεκεμβρίου του 2003 (στο εξής: συμβάσεις).

17 Η KeySafety κατήγγειλε τις συμβάσεις αυτές από τέλους του 2003. Θεωρώντας ότι οι συμβάσεις έπρεπε, εν μέρει, να παραμείνουν σε ισχύ μέχρι του θέρους του 2007, η Car Trim έκρινε ότι οι καταγγελίες αυτές συνιστούσαν ισάριθμες αθετήσεις συμβάσεως και άσκησε αγωγή αποζημιώσεως ενώπιον του Landgericht Chemnitz, δικαστηρίου εντός των ορίων της κατά τόπον αρμοδιότητας του οποίου βρισκόταν το εργοστάσιο κατασκευής των εξαρτημάτων. Το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι δεν ήταν αρμόδιο να αποφανθεί επί της αγωγής, ελλείψει διεθνούς δικαιοδοσίας των γερμανικών δικαστηρίων.

18 Το Oberlandesgericht απέρριψε την έφεση της νυν αναιρεσείουσας.

19 Το δικαστήριο αυτό επισήμανε ότι βάσει των συμβάσεων η αναιρεσείουσα είχε την υποχρέωση να κατασκευάσει, ως εάν ήταν προμηθεύτρια του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας, αερόσακους ορισμένης μορφής, με προϊόντα αγορασμένα από προκαθορισμένους προμηθευτές, προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να τους παραδίδει όταν της το ζητεί η εταιρία KeySafety αναλόγως των αναγκών της παραγωγικής διαδικασία της και τηρουμένου ενός μεγάλου αριθμού όρων σχετικών με την οργάνωση της εργασίας, τον έλεγχο ποιότητας, τη συσκευασία, τη σήμανση, τα δελτία παραδόσεως και τα τιμολόγια.

20 Η Car Trim άσκησε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Bundesgerichtshof.

21 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το κρίσιμο ζήτημα που θέτει αυτή η αίτηση αναιρέσεως αφορά το αν κακώς αποφάνθηκε το Landgericht Chemnitz ότι στερείται διεθνούς δικαιοδοσίας, στοιχείο το οποίο έπρεπε να εκτιμήσει βάσει του κανονισμού.

22 Η απάντηση στο ζήτημα αυτό εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού, καθόσον η αναιρεσίβλητη έχει την έδρα της, η οποία μπορεί να αποτελέσει κριτήριο καθορισμού της διεθνούς δικαιοδοσίας, βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού, στην Ιταλία και καθόσον το Oberlandesgericht αποφάνθηκε ότι δεν υφίσταται αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων, βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού, ούτε ρητή ή σιωπηρή παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας, βάσει των άρθρων 23 και 24 του εν λόγω κανονισμού.

23 Κατά συνέπεια, τα γερμανικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία να επιληφθούν της αγωγής αποζημιώσεως μόνον εφόσον γίνει δεκτό ότι ο τόπος παραγωγής αποτελεί τον τόπο εκπληρώσεως της «επίδικης» παροχής, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού.

24 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι διεθνή δικαιοδοσία έχει το δικαστήριο το οποίο, από γεωγραφικής απόψεως, συνδέεται στενότερα με την υπόθεση, λόγω του τόπου εκπληρώσεως της χαρακτηριστικής παροχής της συμβάσεως. Κατά συνέπεια, η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται βάσει της κύριας συμβατικής παροχής, η οποία πρέπει να προσδιορισθεί με οικονομικά κριτήρια, ελλείψει άλλου κατάλληλου συνδέσμου. Το κριτήριο της κύριας οικονομικής παροχής είναι αυτό που προκύπτει και από το άρθρο 3, παράγραφος 2, της ΣΔΠΕ ή από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών, της 14ης Ιουνίου 1974, περί παραγραφής επί συμβάσεων διεθνούς πωλήσεως εμπορευμάτων.

25 Εάν ο τόπος εκπληρώσεως βάσει του οποίου καθορίζεται το έχον διεθνή δικαιοδοσία δικαστήριο είναι αυτός του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού, πρέπει να καθοριστεί ο τόπος όπου βάσει των συμβάσεων παραδόθηκαν ή έπρεπε να παραδοθούν τα πωληθέντα εμπορεύματα. Κατά το αιτούν δικαστήριο,

αυτός ο τόπος εκπληρώσεως, ακόμη και για τις πωλήσεις εξ αποστάσεως, είναι ο τόπος όπου ο αγοραστής αποκτά ή έπρεπε να αποκτήσει, βάσει των συμβάσεων, την εξουσία διαθέσεως του παραδοθέντος.

26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesgerichtshof αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού […] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συμβάσεις σχετικές με την παράδοση εμπορευμάτων που πρόκειται να κατασκευασθούν ή να παραχθούν πρέπει να χαρακτηρίζονται ως πωλήσεις εμπορευμάτων (πρώτη περίπτωση) και όχι ως παροχή υπηρεσιών (δεύτερη περίπτωση), μολονότι ο αγοραστής έθεσε ορισμένους όρους όσον αφορά την κατασκευή, τη μεταποίηση και την παράδοση των εμπορευμάτων αυτών, ειδικότερα δε όσον αφορά τη διασφάλιση της ποιότητας κατασκευής, την αξιοπιστία των παραδόσεων και την απρόσκοπτη διεκπεραίωση της παραγγελίας; Ποια είναι τα καθοριστικής σημασίας κριτήρια για τη διάκριση [μεταξύ των δύο κατηγοριών];

2) Εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων, πρέπει ο τόπος όπου, βάσει της συμβάσεως, παραδόθηκαν ή έπρεπε να παραδοθούν τα εμπορεύματα να καθορίζεται, προκειμένου περί πωλήσεων καταρτιζομένων εξ αποστάσεως, βάσει του τόπου της πραγματικής παραδόσεως στον αγοραστή ή βάσει του τόπου όπου τα εμπορεύματα παραδίδονται στον πρώτο μεταφορέα προκειμένου να μεταβιβασθούν στον αγοραστή;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

27 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινισθεί ο τρόπος διακρίσεως μεταξύ των «συμβάσεων πωλήσεως εμπορευμάτων» και των «συμβάσεων παροχής υπηρεσιών», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού, σε περίπτωση συμβάσεως με αντικείμενο την παράδοση εμπορευμάτων που πρόκειται να κατασκευασθούν ή να παραχθούν, εφόσον ο αγοραστής έθεσε ορισμένους όρους όσον αφορά την κατασκευή, τη μεταποίηση και την παράδοση των εμπορευμάτων αυτών.

28 Καταρχάς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι το ερώτημα αυτό υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ δύο κατασκευαστών του τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. Ο τομέας αυτός της βιομηχανίας διακρίνεται από τη στενή συνεργασία μεταξύ των κατασκευαστών. Η προσφορά του τελικού προϊόντος πρέπει να προσαρμόζεται ακριβώς στις απαιτήσεις και στις ατομικές προδιαγραφές που θέτει ο αγοραστής. Κατά κανόνα, ο αγοραστής καθορίζει επακριβώς τις ανάγκες του και παρέχει οδηγίες για την κατασκευή τις οποίες οφείλει να τηρήσει ο προμηθευτής.

29 Κατά τη διαδικασία αυτή παραγωγής, η οποία εφαρμόζεται και σε άλλους τομείς της σύγχρονης οικονομίας, η παραγωγή εμπορευμάτων μπορεί να περιλαμβάνει και την παροχή υπηρεσιών η οποία συντελεί, από κοινού με την επακόλουθη παράδοση του τελικού προϊόντος, στην υλοποίηση του τελικού αντικειμένου της οικείας συμβάσεως.

30 Το γράμμα του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού δεν περιέχει ορισμό των δύο κατηγοριών συμβάσεων ούτε στοιχεία που διαφοροποιούν τις δύο αυτές κατηγορίες στην περίπτωση της πωλήσεως εμπορευμάτων η οποία περιλαμβάνει παράλληλα την παροχή υπηρεσιών. Ειδικότερα, δεν διευκρινίζεται αν η πρώτη περίπτωση της διατάξεως αυτής, η οποία αφορά την πώληση εμπορευμάτων, έχει εφαρμογή και σε περίπτωση κατά την οποία το οικείο εμπόρευμα πρέπει να κατασκευασθεί ή να παραχθεί από τον πωλητή σύμφωνα με ορισμένους όρους που έθεσε σχετικώς ο αγοραστής, δεδομένου ότι αυτή η κατασκευή ή παραγωγή ή μέρος

της μπορεί να χαρακτηρισθεί ως «υπηρεσία» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού.

31 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι, όσον αφορά τις συμβάσεις πωλήσεως εμπορευμάτων και τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού θέτει ως σύνδεσμο για τον καθορισμό του έχοντος διεθνή δικαιοδοσία δικαστηρίου τη χαρακτηριστική παροχή των συμβάσεων αυτών (βλ., σχετικώς, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, C-533/07, Falco Privatstiftung και Rabitsch, Συλλογή 2009, σ. I-3327, σκέψη 54).

32 Λαμβανομένου υπόψη του ανωτέρω στοιχείου, η διεθνής δικαιοδοσία πρέπει, συνεπώς, να καθορισθεί βάσει της χαρακτηριστικής παροχής των επίμαχων συμβάσεων. Σύμβαση της οποίας η χαρακτηριστική παροχή είναι η παράδοση αγαθού θα χαρακτηρισθεί ως «πώληση εμπορευμάτων», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού. Σύμβαση της οποίας η χαρακτηριστική παροχή συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών θα χαρακτηρισθεί ως «σύμβαση παροχής υπηρεσιών», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση.

33 Για να προσδιορισθεί η χαρακτηριστική παροχή των επίμαχων συμβάσεων, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία.

34 Πρώτον, πρέπει να επισημανθεί ότι ο νομικός χαρακτηρισμός συμβάσεως με αντικείμενο την πώληση εμπορευμάτων που πρέπει προηγουμένως να κατασκευασθούν ή να παραχθούν από τον πωλητή καθορίζεται από ορισμένες διατάξεις του δικαίου της Ενώσεως και του διεθνούς δικαίου, οι οποίες δύνανται να κατευθύνουν την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στις έννοιες των όρων «πώληση εμπορευμάτων» και «παροχή υπηρεσιών».

35 Καταρχάς, βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 1999/44, οι συμβάσεις προμήθειας καταναλωτικών αγαθών τα οποία πρόκειται να κατασκευασθούν ή να παραχθούν θεωρούνται ότι συνιστούν συμβάσεις πωλήσεως, ενώ κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, της οδηγίας αυτής κάθε ενσώματο κινητό αντικείμενο χαρακτηρίζεται ως «καταναλωτικό αγαθό», με ορισμένες εξαιρέσεις οι οποίες δεν αφορούν την υπόθεση της κύριας δίκης.

36 Εξάλλου, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ΣΔΠΕ, θεωρείται ότι αποτελούν πωλήσεις οι συμβάσεις προμήθειας εμπορευμάτων που θα κατασκευασθούν ή θα παραχθούν, εκτός αν εκείνος που τα παραγγέλλει έχει την υποχρέωση να προμηθεύσει σημαντικό μέρος των υλικών που είναι αναγκαία γι' αυτήν την κατασκευή ή παραγωγή.

37 Επιπλέον, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών, της 14ης Ιουνίου 1974, περί παραγραφής επί συμβάσεων διεθνούς πωλήσεως εμπορευμάτων προβλέπει ομοίως ότι αποτελούν πωλήσεις οι συμβάσεις προμήθειας ενσώματων κινητών πραγμάτων τα οποία πρόκειται να κατασκευασθούν ή να παραχθούν, εκτός αν το συμβαλλόμενο μέρος που τα παραγγέλλει έχει την υποχρέωση να προμηθεύσει σημαντικό μέρος των αναγκαίων υλικών γι' αυτήν την κατασκευή ή παραγωγή.

38 Ως εκ τούτου, οι προπαρατεθείσες διατάξεις συνιστούν ένδειξη περί του ότι το γεγονός ότι το προς παράδοση εμπόρευμα πρέπει πρώτα να κατασκευασθεί ή να παραχθεί δεν μεταβάλλει τον χαρακτηρισμό της επίμαχης συμβάσεως ως συμβάσεως πωλήσεως.

39 Εξάλλου, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ομοίως και στην περίπτωση του τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Με τη σκέψη 64 της αποφάσεως της 11ης Ιουνίου 2009, C-300/07, Hans & Christophorus Oymanns, Συλλογή 2009, σ. I-4779, το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια του όρου «δημόσιες συμβάσεις προμηθειών», κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ΄, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ L 134, σ. 114), περιλαμβάνει την αγορά προϊόντων, ανεξαρτήτως αν το οικείο προϊόν διατίθεται ήδη έτοιμο στους καταναλωτές ή αφού κατασκευάσθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις τους. Στη σκέψη 66 της αποφάσεως αυτής, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, σε περίπτωση διαθέσεως εμπορευμάτων που κατασκευάζονται και προσαρμόζονται

ατομικά αναλόγως των αναγκών κάθε πελάτη, η κατασκευή των εμπορευμάτων αυτών αποτελεί μέρος της οικείας προμήθειας εμπορευμάτων.

40 Δεύτερον, πρέπει να ληφθεί υπόψη το κριτήριο που επικαλέσθηκε η Επιτροπή σχετικά με την προέλευση των προς μεταποίηση υλικών. Το γεγονός ότι ο αγοραστής παρέσχε τα υλικά αυτά ή όχι μπορεί επίσης να ληφθεί υπόψη κατά την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού. Οσάκις ο αγοραστής παρέχει το σύνολο ή την πλειονότητα των υλικών από τα οποία κατασκευάζεται το εμπόρευμα, το στοιχείο αυτό μπορεί να συνιστά ένδειξη υπέρ του χαρακτηρισμού της συμβάσεως ως «συμβάσεως παροχής υπηρεσιών». Σε αντίθετη περίπτωση, όμως, ελλείψει παροχής υλικών από τον αγοραστή, υφίσταται ισχυρή ένδειξη περί του ότι η σύμβαση πρέπει να χαρακτηρισθεί ως «σύμβαση πωλήσεως εμπορευμάτων».

41 Από την υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία προκύπτει ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η KeySafety, μολονότι όρισε τους προμηθευτές από τους οποίους η Car Trim έπρεπε να προμηθευτεί ορισμένα εξαρτήματα, δεν παρέσχε κανένα υλικό στη δεύτερη.

42 Τρίτον, μολονότι το αιτούν δικαστήριο δεν παρέχει κανένα σχετικό στοιχείο, επιβάλλεται η επισήμανση ότι η ευθύνη του προμηθευτή μπορεί επίσης να αποτελεί στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό της χαρακτηριστικής παροχής της επίμαχης συμβάσεως. Εάν ο πωλητής είναι υπεύθυνος για την ποιότητα του εμπορεύματος, το οποίο είναι αποτέλεσμα της δραστηριότητάς του, καθώς και για το ότι αυτό έχει τις συνομολογηθείσες ιδιότητες και δεν έχει πραγματικά ελαττώματα, η ευθύνη αυτή συνηγορεί υπέρ του νομικού χαρακτηρισμού της «συμβάσεως πωλήσεως εμπορευμάτων». Αντιθέτως, εάν ο πωλητής φέρει ευθύνη μόνο για την προσήκουσα εκτέλεση της συμβάσεως σύμφωνα με τις οδηγίες του αγοραστή, το γεγονός αυτό συνηγορεί μάλλον υπέρ του χαρακτηρισμού της συμβάσεως ως «παροχής υπηρεσιών».

43 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι συμβάσεις με αντικείμενο την παράδοση εμπορευμάτων που πρόκειται να κατασκευασθούν ή να παραχθούν, μολονότι ο αγοραστής έθεσε ορισμένους όρους όσον αφορά την κατασκευή, τη μεταποίηση και την παράδοση των εμπορευμάτων, χωρίς να παράσχει τα υλικά και ενώ ο προμηθευτής φέρει την ευθύνη για την ποιότητα των εμπορευμάτων και για το αν αυτά έχουν τις συνομολογηθείσες ιδιότητες και δεν έχουν πραγματικά ελαττώματα, πρέπει να χαρακτηρίζονται ως «συμβάσεις πωλήσεως εμπορευμάτων» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

44 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν, σε περίπτωση συμβάσεως «πωλήσεως καταρτιζομένης εξ αποστάσεως», ο τόπος όπου, βάσει της συμβάσεως, παραδόθηκαν ή έπρεπε να παραδοθούν τα εμπορεύματα, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού, πρέπει να καθορισθεί με κριτήριο τον τόπο της πραγματικής παραδόσεως στον αγοραστή.

45 Πρέπει να επισημανθεί καταρχάς ότι, βάσει του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού, τα συμβαλλόμενα μέρη απολαύουν της ελευθερίας της βουλήσεως όσον αφορά τον καθορισμό του τόπου παραδόσεως των εμπορευμάτων.

46 Συγκεκριμένα, η φράση «εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά», την οποία περιέχει το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού, καταδεικνύει ότι οι συμβαλλόμενοι μπορούν να καθορίσουν συμβατικώς τον τόπο εκπληρώσεως της παροχής, όσον αφορά την εφαρμογή της διατάξεως αυτής. Επιπλέον, κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού, όπου χρησιμοποιείται η φράση «δυνάμει της συμβάσεως», ο τόπος παραδόσεως των εμπορευμάτων είναι καταρχήν αυτός που συμφωνήθηκε από τα συμβαλλόμενα μέρη.

47 Για να δώσει απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα, το Δικαστήριο στηρίζεται στο ιστορικό θεσπίσεως, στους σκοπούς και στο σύστημα του κανονισμού (βλ. αποφάσεις της 3ης Μαΐου 2007, C-386/05, Color Drack, Συλλογή 2007, σ. I 3699, σκέψη 18, και της 9ης Ιουλίου 2009, C-204/08, Rehder, Συλλογή 2009, σ. I-6073, σκέψη 31).

48 Κατά πάγια νομολογία, ο κανόνας του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού περί ειδικής βάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας επί διαφορών εκ συμβάσεως, ο οποίος συμπληρώνει τον γενικό κανόνα της δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου, υπαγορεύεται από τον σκοπό της εγγύτητας και δικαιολογείται από την ύπαρξη στενού συνδέσμου μεταξύ της συμβάσεως και του δικαστηρίου που καλείται να επιληφθεί της σχετικής διαφοράς (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Color Drack, σκέψη 22, και Rehder, σκέψη 32).

49 Όσον αφορά τον τόπο εκπληρώσεως της επίδικης παροχής, το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού καθορίζει αυτοτελώς τον σύνδεσμο αυτό στην περίπτωση της πωλήσεως εμπορευμάτων, προκειμένου να διευκολυνθεί η επίτευξη του κύριου σκοπού της ενοποιήσεως των κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας προς διασφάλιση της προβλεψιμότητας (βλ., σχετικώς, προπαρατεθείσες αποφάσεις Color Drack, σκέψη 24, και Rehder, σκέψη 33).

50 Στο πλαίσιο του κανονισμού, ο κανόνας αυτός περί ειδικής βάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας επί διαφορών εκ συμβάσεως ορίζει κατ' αυτόν τον τρόπο τον τόπο παραδόσεως ως αυτοτελή σύνδεσμο, ο οποίος έχει εφαρμογή στην περίπτωση οποιασδήποτε απαιτήσεως εκ της ιδίας συμβάσεως πωλήσεως εμπορευμάτων και όχι μόνο των απαιτήσεων αυτών που έχουν ως βάση την υποχρέωση παραδόσεως καθαυτή (προπαρατεθείσα απόφαση Color Drack, σκέψη 26).

51 Εντούτοις, καμία διάταξη του κανονισμού δεν ορίζει τις έννοιες των όρων «παράδοση» και «τόπος παραδόσεως» κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού.

52 Πρέπει, επίσης, να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας θεσπίσεως της διατάξεως αυτής, η Επιτροπή επισήμανε, στην πρότασή της κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις [COM(1999) 348 τελικό, σ. 14], ότι η διάταξη αυτή έχει ως σκοπό «να αποφευχθούν οι [δυσχέρειες] της προσφυγής στους κανόνες

ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους του οποίου δικαστήριο έχει επιληφθεί της υποθέσεως», και ότι αυτός ο «[εύλογος] καθορισμός του τόπου [εκπληρώσεως]» στηρίζεται σε αμιγώς αντικειμενικά κριτήρια.

53 Διαπιστώνεται καταρχάς ότι ο αυτοτελής χαρακτήρας των κριτηρίων συνδέσεως που προβλέπει το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού αποκλείει την προσφυγή στους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους μέλους του οποίου δικαστήριο έχει επιληφθεί της υποθέσεως, καθώς και στο ουσιαστικό δίκαιο το οποίο θα καθοριζόταν ως εφαρμοστέο, βάσει των κανόνων αυτών.

54 Υπό τις συνθήκες αυτές, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει καταρχάς αν ο τόπος παραδόσεως προκύπτει από τους όρους της συμβάσεως.

55 Εφόσον είναι δυνατός ο κατ' αυτόν τον τρόπο προσδιορισμός του τόπου παραδόσεως, χωρίς να απαιτείται να ληφθεί υπόψη το εφαρμοστέο στη σύμβαση ουσιαστικό δίκαιο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι πρόκειται για τον τόπο όπου, βάσει της συμβάσεως, παραδόθηκαν ή έπρεπε να παραδοθούν τα εμπορεύματα, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού.

56 Αντιθέτως, ενδέχεται να υπάρχουν περιπτώσεις όπου η σύμβαση δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη από την οποία να συνάγεται, χωρίς να απαιτείται να ληφθεί υπόψη το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο, η βούληση των συμβαλλομένων όσον αφορά τον τόπο παραδόσεως των εμπορευμάτων.

57 Σε τέτοιες περιπτώσεις, δεδομένου ότι ο κανόνας περί διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού έχει αυτοτελή χαρακτήρα, ο τόπος αυτός πρέπει να καθορισθεί βάσει άλλου κριτηρίου το οποίο είναι σύμφωνο με το ιστορικό θεσπίσεως, τους σκοπούς και το σύστημα του κανονισμού.

58 Το αιτούν δικαστήριο παραθέτει δύο ενδεχόμενα ως προς τον τόπο παραδόσεως προκειμένου να καθορισθεί αυτό το αυτοτελούς χαρακτήρα κριτήριο, το οποίο εφαρμόζεται ελλείψει συμβατικού καθορισμού. Ο πρώτος τόπος είναι αυτός της πραγματικής παραδόσεως του εμπορεύματος στον αγοραστή, ενώ ο δεύτερος είναι ο τόπος της παραδόσεως του εμπορεύματος στον πρώτο μεταφορέα με σκοπό τη μεταφορά στον αγοραστή.

59 Πρέπει να γίνει δεκτό, όπως έκρινε και το αιτούν δικαστήριο, ότι οι δύο αυτοί τόποι είναι οι πλέον κατάλληλοι για τον, ελλείψει συμφωνίας των μερών, καθορισμό του τόπου εκπληρώσεως όπου παραδόθηκαν ή έπρεπε να παραδοθούν τα εμπορεύματα.

60 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο τόπος όπου τα εμπορεύματα παραδόθηκαν ή έπρεπε να παραδοθούν πραγματικά στον αγοραστή, στον τελικό προορισμό τους, είναι ο πλέον σύμφωνος με το ιστορικό θεσπίσεως, τους σκοπούς και το σύστημα του κανονισμού, ως «τόπος παραδόσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β′, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού αυτού.

61 Το κριτήριο αυτό διακρίνεται από υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας. Είναι επίσης σύμφωνο με τον σκοπό της εγγύτητας, καθόσον διασφαλίζει την ύπαρξη στενού συνδέσμου μεταξύ της συμβάσεως και του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της σχετικής διαφοράς. Επιβάλλεται, ειδικότερα, η επισήμανση ότι τα εμπορεύματα, τα οποία αποτελούν το υλικό αντικείμενο της συμβάσεως, πρέπει να βρίσκονται, καταρχήν, στον τόπο αυτό κατόπιν της εκτελέσεως της συμβάσεως. Επιπλέον, ο θεμελιώδης σκοπός μιας συμβάσεως πωλήσεως εμπορευμάτων συνίσταται στη μεταβίβαση της κυριότητάς τους από τον πωλητή στον αγοραστή, πράξη που ολοκληρώνεται μόνο με την άφιξη των εμπορευμάτων αυτών στον τελικό προορισμό τους.

62 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β′, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση πωλήσεως καταρτιζομένης εξ αποστάσεως, ο τόπος όπου, βάσει της συμβάσεως, παραδόθηκαν ή έπρεπε να παραδοθούν τα εμπορεύματα πρέπει να καθορίζεται βάσει των διατάξεων της

συμβάσεως αυτής. Σε περίπτωση κατά την οποία είναι αδύνατος ο καθορισμός του τόπου παραδόσεως επί της βάσεως αυτής, χωρίς να απαιτείται να ληφθεί υπόψη το εφαρμοστέο στη σύμβαση ουσιαστικό δίκαιο, τόπος παραδόσεως είναι αυτός της πραγματικής παραδόσεως των εμπορευμάτων στον αγοραστή, με την οποία ο αγοραστής απέκτησε ή έπρεπε να αποκτήσει την εξουσία να διαθέτει τα εμπορεύματα αυτά, στον τόπο που αποτελεί τον τελικό προορισμό της πράξεως της πωλήσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

63 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι οι συμβάσεις με αντικείμενο την παράδοση εμπορευμάτων που πρόκειται να κατασκευασθούν ή να παραχθούν, μολονότι ο αγοραστής έθεσε ορισμένους όρους όσον αφορά την κατασκευή, τη μεταποίηση και την παράδοση των εμπορευμάτων, χωρίς να παράσχει τα υλικά, και ενώ ο προμηθευτής φέρει την ευθύνη για την ποιότητα των εμπορευμάτων και για το αν αυτά έχουν τις συνομολογηθείσες ιδιότητες και δεν έχουν πραγματικά ελαττώματα, πρέπει να χαρακτηρίζονται ως «συμβάσεις πωλήσεως εμπορευμάτων» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β΄, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού.

2) Το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση πωλήσεως καταρτιζομένης εξ αποστάσεως, ο τόπος όπου, βάσει της συμβάσεως, παραδόθηκαν ή έπρεπε να παραδοθούν τα εμπορεύματα πρέπει να καθορίζεται βάσει των διατάξεων της συμβάσεως αυτής. Σε περίπτωση κατά την οποία είναι αδύνατος ο καθορισμός του τόπου παραδόσεως επί της βάσεως αυτής, χωρίς να απαιτείται να ληφθεί υπόψη το εφαρμοστέο στη σύμβαση ουσιαστικό δίκαιο, τόπος παραδόσεως είναι αυτός της πραγματικής παραδόσεως των εμπορευμάτων στον αγοραστή, με την οποία ο αγοραστής απέκτησε ή έπρεπε να αποκτήσει την εξουσία να διαθέτει τα εμπορεύματα αυτά, στον τόπο που αποτελεί τον τελικό προορισμό της πράξεως της πωλήσεως.

(υπογραφές)